

İZMİR ÇOCUK VE GENÇLİK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ
(Rapor No:2018/12)

(Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 2018/94 sayılı kararında oybirliği ile kabul edilmiştir.)

Eylül 2018

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	2
A. GİRİŞ	3
A.1. YASAL DAYANAK VE GÖREV EMRİ.....	3
A.2. ZİYARET HEYETİ.....	3
A.3. ZİYARET YÖNTEMİ.....	3
A.4. İLGİLİ ULUSLARARASI VE ULUSAL NORMLAR	4
B. İZMİR ÇOCUK VE GENÇLİK CEZA İNFAZ KURUMU HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	4
C. TESPİT GÖZLEM ve GÖRÜŞMELER.....	7
C.1. FİZİKSEL KOŞULLARA İLİŞKİN TESPİT VE GÖZLEMLER	7
C.2. SAĞLIK HİZMETLERİNE İLİŞKİN TESPİT VE GÖZLEMLER.....	9
C.3. PERSONEL VE YÖNETİME İLİŞKİN TESPİT VE GÖZLEMLER	12
C.4. DIŞ DÜNYA İLE İLETİŞİM, AKTİVİTELER VE ZİYARET VE AİLELERLE ETKİLEŞİME İLİŞKİN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	13
D. TAVSİYELER	19
D.1. CEZA İNFAZ KURUMUNA YÖNELİK TAVSİYELER	19
D.2. ADALET BAKANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER	21

KISALTMALAR

AÖF	:Açık Öğretim Fakültesi
AÖL	:Açık Öğretim Lisesi
AÖO	: Açık Öğretim Ortaokulu
APT	: İşkenceyi Önleme Derneği
BİSİS	:Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi
BM	: Birleşmiş Milletler
CAT	: Birleşmiş Milletler İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme
CPT	: Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
İZBAN	: İzmir Banliyö Hattı
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol
TİHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması
YKS	:Yükseköğretim Kurumları Sınavı

A. GİRİŞ

1. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) tarafından İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

A.1. YASAL DAYANAK VE GÖREV EMRİ

2. 28.01.2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’ne Ek İhtiyari Protokol (OPCAT)”¹; sözleşmeye taraf ülkelerin işkence ve kötü muamele ile mücadele amacıyla her türlü alıkonulma mekânlarını ziyaret etmeye yetkili bir Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM) kurması gerekliliğini hüküm altına almaktadır. TİHEK; kuruluş kanunu olan 6701 sayılı Kanun’un 9 uncu maddesinin 1 inci fıkrasının (ı) bendiyle OPCAT hükümleri çerçevesinde, UÖM olarak görev yapmaktadır. Bu çerçevede aynı maddenin (j) bendinde kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmektedir.
3. Bu görevin ifası kapsamında, ziyaret takviminin belirlenmesine ilişkin Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulununun 13.03.2018 tarihli ve 2018-35 sayılı kararı ve 21.05.2018 tarihli TİHEK Başkanlık görev emri üzerine, 24.05.2018 tarihinde İzmir Çocuk ve Gençlik Ceza İnfaz Kurumuna¹ haberli bir ziyaret düzenlenmiştir.

A.2. ZİYARET HEYETİ

4. Ziyaret heyetinde, TİHEK İkinci Başkanı Mesut KINALI ve TİHEK Kurul üyesi Mehmet Emin GENÇ eşliğinde Başkan Yardımcısı Selahattin DOĞAN, Hâkim Gülden DEMİREL KAYMAZ ile Uzman Yardımcıları Ertuğrul YAZAR, Ezgi KAŞKAVAL OKYAY ve Özlem DEMİR YAZAR yer almıştır. İşbu rapor, Gülden DEMİREL KAYMAZ ve Ertuğrul YAZAR’ın katkılarıyla Ezgi KAŞKAVAL OKYAY ve Özlem DEMİR YAZAR tarafından hazırlanmıştır.

A.3. ZİYARET YÖNTEMİ

5. Ziyaret öncesinde TİHEK heyeti, TİHEK ve ulusal önleme mekanizması hakkında bilgi vermiş; Kurum müdürü ve ilgili Kurum personeli ile görüşülerek Kurum hakkında genel bilgi alınmıştır. Sonrasında ziyaret heyeti tarafından havalandırma alanı, kantin, atölye

¹ Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

ve derslik gibi aktivite alanları, revir, psiko-sosyal servis, açık ve kapalı görüş alanları ile diğer ortak alanlar incelenmiş, ardından atölyelerde ve koğuşlarda bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla görüşme yapılarak şikâyet ve talepleri dinlenmiştir. Son olarak Kurum yönetimi tarafından organize edilen iftar yemeği programı kapsamında bir kısım özgürlüğünden mahrum bırakılan , infaz koruma memurları ve Kurum yönetimi ile tekrar bir araya gelinerek heyetin gözlemleri, özgürlüğünden mahrum bırakılanların talep ve şikâyetleri idareye aktarılarak ziyaret sonlandırılmıştır.

A.4. İLGİLİ ULUSLARARASI VE ULUSAL NORMLAR

6. Standartların belirlenmesinde, başta İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Birleşmiş Milletler (BM) İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme (CAT) ve bu Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokol (OPCAT), BM Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi, Avrupa İşkencenin ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Sözleşmesi ve bu Sözleşme ile kurulan Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT) Standartları ve Genel Raporları, BM Mahpusların İslahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), İşkenceyi Önleme Derneği (APT) kuruluşunun hazırladığı alıkonulma mekânlarının izlenmesine ilişkin kılavuz ilkeler, Çocuk Adaletinin İcrasına Dair BM Minimum Standart Kuralları (Pekin Kuralları), Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları ile başta Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun olmak üzere infaz hukukuna ilişkin mevzuat esas alınmıştır.

B. İZMİR ÇOCUK VE GENÇLİK CEZA İNFAZ KURUMU HAKKINDA GENEL BİLGİLER

7. İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü, İzmir Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü² içerisinde yer alan 7 ceza infaz kurumundan biri olup; İzmir-Çanakkale Yolu (E-87) Karayolu ile D-550 karayolunun 65 inci kilometre Bahçedere Köyü No:63/20 adresinde, 500.000 metrekare alan üzerine kurulmuştur. Kurum, şehir merkezine uzak olmakla birlikte raylı toplu taşıma ağı İZBAN ile Aliğa'ya, Aliğa'dan da Yenişakran minibüsleri ile Kampüse iki aktarmalı olarak ulaşım gerçekleştirilmektedir. Kampüs içerisinde ulaşım her 15 dakikada bir kurumlara

² Bundan sonra kısaca Kampüs olarak ifade edilecektir.

ziyaretçi taşıyan minibüsle sağlanmaktadır. Ziyaret sırasında Kampüse girişte ziyaretçi minibüslerinin hazırda beklediği gözlemlenmiştir.

8. İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, zemin hariç bir katlı olup zemin katta özgürlüğünden mahrum bırakılanların barındırıldığı oda girişleri ve ortak yaşam alanları, kapalı spor salonu, açık spor sahası, çok amaçlı salon, nöbetçi memur odaları, kantin, depolar, yemekhane, terzi, çamaşırhane, berber, görüş alanları bina girişleri ve avukat görüş odaları bulunmaktadır. Birinci katta ise revir, dış ünitesi, açık görüş alanları, avukat görüş odaları, depolar ve idari kısımlar bulunmaktadır.
9. İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda, 12-18 yaş arası çocuklarla 19-22 yaş arası gençler barındırılmaktadır. Kurumda gün içerisinde çocuklarla birebir ilişki içerisinde özel bilgi ve deneyime sahip grup lideri pozisyonundaki personel görev yapmakta ve bu görevliler günün önemli bir kısmını bu çocuklarla birlikte geçirmektedir. Binanın dış güvenliği jandarma tarafından sağlanmakta, sevk ve nakiller bu görevlilerce yerine getirilmektedir.
10. Özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuklar; Gözlem ve Sınıflandırma yönetmeliğinin ve Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün ilgili maddesine göre yaş, fiziki durum, suç türü ve cinsiyetine göre ünitelere kurum idare ve gözlem kurulu tarafından yerleştirilmektedirler.
11. Kabul kısmına giriş yapan ve öncelikle geçici üniteye yerleştirilen özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuk ve gençler, uzmanlarla olan görüşmelerinden sonra, kurul kararı ile durumlarına uygun ünitelere (koğuşlara) yerleştirilmektedir.
12. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların yemekleri Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından işletilen mutfakta pişirilmekte ve bu yemekler görevlilerce dağıtılmaktadır.
13. Gün içerisinde özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuk ve gençlere banyo yapabilme ve ücretsiz tıraş olabilme imkânı sağlanmakta, kantinde çocukların talep ettiği gıda ve ihtiyaç malzemeleri satışa sunulmaktadır.
14. Kurum idaresi tarafından, Kurumdaki 1 inci basamak sağlık hizmetlerinin, öncelikle Sağlık Bakanlığına bağlı aile hekimleri tarafından haftada üç gün yerine getirildiği, ihtiyaç halinde özgürlüğünden mahrum bırakılanların kampüs hastanesine veya diğer hastanelere sevk edilebildiği belirtilmiştir.
15. Psiko-sosyal servis tarafından bireysel görüşmelerin yanında ihtiyacı olduğu tespit edilen özgürlüğünden mahrum bırakılanlara yönelik öfke kontrolü, kişisel gelişim ve iletişim gibi konuları kapsayan grup çalışmaları yapılmakta, uzman personel tarafından

özgürlüğünden mahrum bırakılanlar ile ailelerine yönelik bireysel görüşmeler gerçekleştirilmektedir.

16. Kurumda özgürlüğünden mahrum bırakılanların kendi aralarında kavga, baskı, yaralama, Kuruma yasak eşya sokma, kamu malına zarar verme şeklinde meydana gelen olaylara ilişkin olarak tutanakların düzenlendiği ve bu olayların adli mercilere suç duyurusu şeklinde yansıtıldığı, Kurumda son 1 yıl içerisinde 386 olay ile ilgili adli soruşturma başlatıldığı belirtilmiştir. Çocukların kurumda gerçekleştirdiği eylemler sebebiyle adli mercilere bildirilen olayların sayısı ise şu şekildedir:

- Kavga nedeniyle 97 olay hakkında toplam 962 çocuk
- Kendine zarar verme davranışı nedeniyle 4 çocuk
- Kurum malına zarar verme nedeniyle 124 çocuk
- Kamu görevlilerine hakaret - karşı gelme - görevi yapmasına engel olma nedeniyle ise 161 çocuk

17. Kurum idaresince, son 5 yıl içerisinde işkence ve kötü muamele iddiasıyla şikâyetle bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılan bulunmadığı, son 1 yıl içerisinde 20 özgürlüğünden mahrum bırakılan nakil talebinde bulunmuş, bu nakil taleplerinin 15 tanesinin olumsuz, 5 tanesinin ise olumlu sonuçlandığı belirtilmiştir.

18. Kurumda çıplak arama yapılmadığı belirtilmiş olup özgürlüğünden mahrum bırakılanların aramalarında izlenilen prosedür Kurum idarecileri tarafından; *“Tutuklanarak veya hüküm alarak ilk defa Kuruma giriş yapan mahpusların dışarıdan hiçbir şekilde görülmeyecek ve görüntü kaydeden bir cihaz olmayan bir odada kişinin tenine çıplak elle dokunulmadan giydirilen önlük üzerinden aramaları yapılmaktadır. Mahpusların üzerinde Kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair ciddi emarelerin varlığı ve Kurum üst amirinin gerekli görmesi halinde Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Tüzüğün 46 ncı maddesine dayanılarak hükümlünün utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde ve kimsenin görmemesini sağlayacak tedbirler alınarak arama sırasında bedene dokunulmadan önce bedenin üst kısmındaki giysiler çıkartılarak daha sonra üst kısmındaki giysiler giydirildikten sonra alt kısmındaki giysiler çıkartılarak arama yapılır. Bedene temas kesinlikle yapılmaz ve aramalar en kısa sürede tamamlanır.”* şekilde açıklanmıştır. Nitekim özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla yapılan görüşmede de aksi yönde bir iddiada da bulunulmamıştır.

19. Öfke kontrolünde zorlanmaları, taşkın ve saldırgan hareketler sergilemeleri sebebiyle Kurum müdürünün talimatıyla kısa süreli olarak ve kamera görüntüsü dâhilinde Kurumda son bir yıl içerisinde 13 özgürlüğünden mahrum bırakılanın müşahede ve gözlem odasına alındığı belirtilmiştir. Konuya ilişkin olarak müşahede defteri incelenmiş, bilgiler teyit edilmiştir. Müşahede ve gözlem odasında tuvalet bulunmadığı görülmüş olup burada tutulan kişilerin gerektiği durumlarda bir görevli refakatinde tuvalete gidebildiği belirtilmiştir.

C. TESPİT GÖZLEM ve GÖRÜŞMELER

C.1. FİZİKSEL KOŞULLARA İLİŞKİN TESPİT VE GÖZLEMLER

20. Kurumda, 50.000 metrekare alan üzerinde 3 Blok, her biri 171 metrekare alana sahip 36 adet ünite, her üniteye 10 adet oda, toplamda 360 adet yatak bulunmaktadır.
21. 360 hükümlü ve tutuklu kapasitesine sahip olan Kurum bünyesinde, özgürlüğünden mahrum bırakılanlara ait 12 metrekareden oluşan odalar, 52 metrekareden oluşan ortak kullanım alanı ve 69 metrekareden oluşan havalandırma bahçesi yer almaktadır.
22. Kurumda 125 hükümlü, 218 tutuklu olmak üzere toplam 343 özgürlüğünden mahrum bırakılan bulunmakta olup bunlardan 13'ü 12-15 yaş grubu arasında, 308'i 15-18 yaş grubu arasında ve 22'si 18-21 yaş grubu arasındadır.
23. Kurumda bir adet özgürlüğünden mahrum bırakılan engellilere yönelik oda mevcut olmakla birlikte hâlihazırda özgürlüğünden mahrum bırakılan engelli birey bulunmamaktadır. Kurumda engelli ve bakıma muhtaç hasta hükümlü ve tutuklular için 1 adet engelli odası, 2 adet tekerlekli sandalye, 1 adet tekerlekli sedye ve 4 adet koltuk değneği bulunmaktadır.
24. Kurumda yalnızca özgürlüğünden mahrum bırakılan erkek çocuklar ve gençler barındırılmaktadır.
25. Kurumda 2 adet müşahede ve gözlem odası, ünitelerin avluya açılan giriş katlarında tuvalet, banyo, mutfak tezgâhı ve ortak yaşam alanı ile yatak, dolap ve kişisel banyo tuvaletin yer aldığı beş oda bulunmakta, ikinci katta ise aynı imkânlarla sahip beş oda bulunmaktadır.
26. Kurumda özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuk ve gençlerin tamamı ayrı ayrı odalarda barındırılmakta olup her oda içerisinde 1 adet tuvalet ve 1 adet banyo bulunmaktadır.

27. Kurumda koşuşların (ünitelerin) temizliğinden özgürlüğünden mahrum bırakılanlar sorumludur. Yapılan görüşmelerde özgürlüğünden mahrum bırakılanların birçoğu, paspas, deterjan gibi temizlik malzemelerini kendi bütçeleriyle kantinden temin ettiklerini belirtmişler, bununla birlikte, maddi imkânı yetersiz özgürlüğünden mahrum bırakılanlara ihtiyaca göre temizlik malzemesinin Kurum tarafından sağlandığı hem Kurum idaresi hem de özgürlüğünden mahrum bırakılanlar tarafından ifade edilmiştir. Ziyaret esnasında koşuşlarda yer alan ve özgürlüğünden mahrum bırakılanlar tarafından temizlenen tuvalet ve banyoların hijyen açısından son derece yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Bazı tuvaletlerde yosunumsu görünte de kirlili bir tabaka bulunduğu, duş perdesinin kırık bir oklava aracılığıyla tutturularak sabitlendiği, bazı banyolarda ayna ve muslukların bir kısmının kırık olduğu, duş perdesinin çoğunda bulunmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, aile görüşme odasında yer alan tuvalet ve banyonun da aynı şekilde asgari hijyen standartlarını karşılamadığı ve sağlık açısından tehdit oluşturduğu gözlemlenmiştir.
28. Kurum idaresi tarafından, sıcak su ihtiyacının, her bir özgürlüğünden mahrum bırakılanlara günlük 200 litre olacak şekilde İzmir Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü aracılığıyla sabah 04:00 - 07:00, öğlen 11:00 - 15:00 ve akşam 18:00 - 23:00 saatleri arasında sağlandığı belirtilmiş, ancak, özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla yapılan görüşmelerde bazı koşuşlara bir buçuk aydır sıcak su verilmediği ifade edilmiş, bazıları bu nedenle soğuk algınlığı yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Ancak idare tarafından söz konusu iddialar reddedilmiştir.
29. Kurumda ısınma, merkezi sistem ile sağlanmaktadır.
30. Kurumdaki her özgürlüğünden mahrum bırakılanın oda içerisinde münhasır dolabı bulunmaktadır. Ayrıca mevsim şartlarına göre soğuk günlerde 2 battaniye sıcak günlerde 1 battaniye olacak şekilde örtünme eşyasının Kurum yönetimi tarafından sağlandığı Kurum idaresi ve özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla yapılan görüşmelerde de teyit edilmiştir.
31. Kurumda özgürlüğünden mahrum bırakılanlar ile personelin ihtiyaçlarını karşılayabileceği 1 adet kantin bulunmaktadır. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlar ihtiyaçlarını bir liste halinde görevlilere iletmekte, ilgili görevliler de listedeki ihtiyaçları kantinden temin edip özgürlüğünden mahrum bırakılanlara ulaştırmaktadır.
32. Kurumdaki yemek ihtiyacının özgürlüğünden mahrum bırakılanların çoğunun ergenlik döneminde olmaları göz önünde bulundurularak yeterli çeşitlilik ve kalori ihtiyaçları dikkate alınarak Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde bulunan Açık Ceza İnfaz Kurumu

bünyesinde hizmet veren genel mutfak tarafından karşılandığı ve Kurum doktorları tarafından belirlenen alıkonulara özel diyet yemekler verildiği Kurum yönetimi tarafından bildirilmiş, yapılan görüşmelerde ise bazı özgürlüğünden mahrum bırakılanlar tarafından yemeklerin yeterli ve doyurucu olmadığı, bir kısmıysa yemeklerin yeterli ve doyurucu olduğu yönünde beyanlarda bulunmuşlardır. Ayrıca, yapılan bazı görüşmelerde et yemeği yemeyen mahpuslar için seçeneklerin artırılması talebi Heyetimize iletilmiştir. Ziyaret tarihi itibarıyla Ramazan ayında bulunulması sebebiyle oruç tutmak isteyenler için iftar ve sahur imkânının sağlanıp sağlanmadığı sorulmuş, özgürlüğünden mahrum bırakılanlarca soru olumlu cevaplanmıştır. Ziyaret tarihi itibarıyla hazırlanan iftar menüsünün yeterli miktarda olduğu görülmüş ancak et yemeyenler için alternatif ve doyurucu bir seçeneğin bulunmadığı gözlemlenmiştir.

33. Kurumda yangın alarm sistemi bulunduğu, mevzuat gereği yılda 2 kez yangına karşı tatbikat düzenlendiği, ayrıca tüm personele belirli aralıklarla İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından yangın eğitimi verildiği aktarılmıştır. Heyetimizce de yangına müdahale için gerekli ekipmanların bulunduğu özel bir oda bulunduğu, ekipmanların yeni olduğu gözlemlenmiştir.
34. Kurumda 1 adet kütüphane bulunmakta olup bu kütüphane bünyesinde hükümlü ve tutukluların kullanımına sunulmak üzere 3606 adet kitap bulunmaktadır. Kütüphanedeki kitap sayısı ve çeşitliliğinin tatmin edici seviyede olduğu tespit edilmiştir.
35. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların özel yaşam alanları (oda içerisi) hariç, Kurumun tamamında kayıt yapan 288 adet kamera bulunmaktadır. Kamera kayıtlarının 6 ay ila 1 yıl süreyle saklanabildiği, kamera kayıtlarına manuel müdahalenin yapılamadığı, kamera kayıt sisteminin hafıza durumuna göre en eski kayıttan başlamak üzere otomatik silme işlemi yaptığı ifade edilmiştir. Heyetimizce kamera odası incelenerek kameraların çalışma durumunda olduğu görülmüştür.

C.2. SAĞLIK HİZMETLERİNE İLİŞKİN TESPİT VE GÖZLEMLER

36. Kurum idaresi tarafından, Kuruma yeni gelen özgürlüğünden mahrum bırakılanların ilk muayenelerinin sağlık servisinde gerçekleştirildiği, bu muayene esnasında genel sağlık muayenelerinin yanında darp ve cebir izi olup olmadığı, geçirilmiş hastalık öyküleri ve bulaşıcı hastalık belirtilerinin sorgulanarak sağlık fişine doldurulduğu ve sağlık dosyalarının düzenlendiği, Kurumdan sevk edilen özgürlüğünden mahrum bırakılanlara ait söz konusu dosyaların ise beraberinde sevk edildiği kuruma gönderildiği belirtilmiştir.

37. Kurum idaresince, disiplin kurulu tarafından özgürlüğünden mahrum bırakılan gençlere verilen hücreye koyma ya da özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuklar için verilen odaya kapatma cezalarının infazına başlanılmadan önce cezasının infazında sağlık açısından sakıncası olup olmadığını belirtir rapor ile yine bölge dışına mahkeme, ceza infaz kurumlarıyla sağlık kuruluşlarına sevkleri nedeniyle hükümlü ve tutuklulara yolculuk yapmasında sağlık yönünden sakınca olup olmadığına dair sağlık raporunun aile hekimi tarafından düzenlendiği ifade edilmiştir.
38. Aile hekimliği tarafından özgürlüğünden mahrum bırakılanların ve personelin kan örneklerinin alınarak Karşıyaka Halk Sağlığı Laboratuvarına tahlil için gönderildiği ve gerekli görülenlerin medikal tedavilerinin yapılabildiği belirtilmiş, bilgi özgürlüğünden mahrum bırakılanlar tarafından da teyit edilmiştir.
39. Haşere ve benzeri zararlılarla mücadele için Kurum tarafından periyodik olarak hükümlü ve tutuklu koğuşları ve Kurumun ilaçlaması yapıldığı, Açık ceza infaz kurumu tarafından içme ve kullanma suyunun düzenli olarak kimyasal ve bakteriyolojik numunelerinin alınarak ilgili kontrol laboratuvarı tarafından tetkiklerinin yaptırıldığı yönetim tarafından aktarılmıştır.
40. Kurumda, özgürlüğünden mahrum bırakılanlara gerek Kurum gerekse ilçe Devlet Hastanesince ve il dışı hastanelerce yazılan reçetelerin, Eczacılar Odası Başkanlığınca sırası belirlenen eczanelere teslim edilerek ilaçların getirilmesinin sağlandığı, reçetede belirtilen ilaçların tabibinin önerilen dozlarda ayarlamasının yapılarak ilgili özgürlüğünden mahrum bırakılana günlük doz olarak görevli personelce gözetim altında verildiği, antidepresan grubu ilaç kullanan hükümlü ve tutukluların psikiyatri uzmanı tarafından reçete edilen kontrole tabi ilaçlarının, günlük doz olarak, gözetim altında içirildiği belirtilmiştir, bilgi heyetimiz tarafından özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla yapılan görüşmelerde teyit edilmiştir.
41. Revirde pansuman, enjeksiyon uygulama, damar yolu açma, mayi takılması, yaşam bulguları ölçümü, sütür atma ve alma gibi bazı invaziv girişimler ile elektrokardiyografi gibi bazı noninvaziv girişimlerin de yapılabildiği sağlık servisi tarafından ifade edilmiştir.
42. Denetimli Serbestlik Şube Müdürlüklerince aile hekimliğine dosyası gönderilen hükümlü ve tutukluların, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk ve Ergen Alkol, Madde Bağımlılığı Araştırma ve Uygulama Merkezi'ne (EGEBAM) sevkleri sağlanarak periyodik olarak idrar kontrollerinin yaptırıldığı belirtilmiş, aile hekimliği tarafından ikinci ve üçüncü basamak hastanelerin ilgili polikliniklerine sevkleri yapılan

- hükümlü ve tutukluların muayeneleri ve evraklarının takiplerinin gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.
43. Gerek ameliyat sonrası takip gerekse hastalıkları nedeni ile takibi gerekenlerin yataklı revir müşahede odasına alınarak takiplerinin yapıldığı ifade edilmiştir.
44. Kurumda verem hastalığına karşı yılda bir kez olmak üzere İzmir İl Sağlık Müdürlüğü Verem Savaş Mobil Ekibi tarafından mikro film taramasının yapıldığı, mikro film sonuçlarına göre bugüne kadar hükümlü ve tutukluların ileri tetkik ve tedavileri için Verem Savaş Dispanserine sevki gerekecek derecede olumsuz herhangi bir bulguya rastlanmadığı aktarılmıştır.
45. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlardan intihar riski olanların, psiko-sosyal servis tarafından tespit edildiği ve intihar vaka toplantılarının yapıldığı, gerektiğinde tıbbi destek için psikiyatri polikliniğine sevklerinin sağlandığı yetkililer tarafından aktarılmış, bilgi heyet üyelerince özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla yapılan görüşmelerde de teyit edilmiştir.
46. Kurum idaresi tarafından, hastanelere sevkleri yapılan özgürlüğünden mahrum bırakılanların, ring araçlarında muayene sıralarını beklerken yaşadıkları mağduriyetlerinin önlenmesi amacıyla Kampüs Devlet Hastanesi, Aliğa Devlet Hastanesi, Çiğli Bölge Eğitim Hastanesi bünyesinde, insan hakları ve hasta haklarına uygun, birer adet mahkûm bekleme odasının oluşturulduğu bilgisi verilmiştir.
47. Kurumda diş ünitesi ve diş hekimi bulunmamakta olup diş hastaları Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüs Devlet Hastanesinde görevlendirilen 3 diş hekimi tarafından hafta içi her gün muayene ve tedavi yapıldığı, ileri görüntüleme ve tedavi gereken diş müdahalelerinin ağız ve diş sağlığı merkezlerine ve diş fakültelerine sevk edildiği, ayrıca Kampüs Devlet Hastanesinde bulunan diş protez ünitesinde implant yapılabildiği belirtilmiştir.
48. Kurumda psiko-sosyal servişe yürütülen faaliyetler ve hizmetlerin şu şekilde işlediği belirtilmiştir:
- “Kuruma kabulü yapılan çocukların bireysel iyileştirme sistemine (BİSİS) göre ilgili forumlarını doldurup, kişisel, ailevi ve ekonomik sosyal çevrelerinin bilgisi alınarak, kişinin mevcut durumuna uygun psiko-sosyal rehabilitasyon programları seçilir. Bu programlar öfke kontrolü, alkol ve madde bağımlılığı programı ve kişisel gelişim programlarıdır. Çocuğun infaz süresi boyunca gerek dilekçesi gerek Kurum personelinin yönlendirmesi ve gerekse risk durumuna yönelik uzman personelin kendisini çağırması olarak 3 şekilde bireysel görüşme yapılmaktadır. Bunun yanı sıra çocukların aileleri ile*

de telefonda ve Kuruma geldiklerinde aile görüşmesi yapılmaktadır. Her hafta cuma günü Kurum müdürü başkanlığında iç güvenlikten sorumlu 2 nci Müdür, psiko-sosyal servisten sorumlu 2 nci Müdür, Kurum sorumlu infaz ve koruma baş memuru, Kurum psiko sosyal servis, Kurum eğitim birimi, Kurum sağlık birimi ve blok sorumlu baş memurlarından oluşan 'intihar ve kendine zarar verme vaka toplantısı' yapılmaktadır. Kurum personeline de yılda 3 kez ergenlik dönemi ve özellikleri, davranış problemi olan çocuklarla iletişim, kendine zarar verme ve intihar süreci ve müdahalesi ve cinsel istismar mağduru çocuklara yaklaşım konularında eğitimler verilmektedir. Ayrıca haftanın her günü 16:00 - 17:15 saatleri arasında görevli bir uzmanın personelin kişisel ve ailevi sorunlarına yönelik bireysel görüşme yapılmaktadır. İdare ve gözlem kurulu, disiplin kurulu, eğitim kurulu, ödül kurulu ve vaka kurullarında aktif rol üstlenmektedir. Eğitim birimi ile birlikte konser, tiyatro, seminer gibi çocukları topluma kazandırma faaliyetleri için sivil toplum kuruluşlarından destek alınmaktadır.”

C.3. PERSONEL VE YÖNETİME İLİŞKİN TESPİT VE GÖZLEMLER

49. Kurumda fiilen görev yapan 171 personelin meslek grubu, unvan ve eğitim seviyelerine göre dağılımı şu şekildedir: 1 Kurum Müdürü (üniversite mezunu), 3 Kurum 2 nci Müdürü (üniversite mezunu), 2 idare memuru (üniversite mezunu), 1 sayman (üniversite mezunu), 4 psikolog (üniversite mezunu), 2 sosyal çalışmacı (üniversite mezunu), 1 öğretmen (üniversite mezunu), 2 teknisyen (üniversite mezunu), 10 infaz koruma baş memuru (1 lise mezunu, 9 üniversite mezunu), 8 ceza infaz kurumu kâtibî (1 lise mezunu, 7 üniversite mezunu), 1 hizmetli (ilköğretim mezunu), 2 sağlık memuru (üniversite mezunu) ve 133 infaz ve koruma memurudur (51 lise mezunu, 81 üniversite mezunu, 1 yüksek lisans mezunu).
50. Kurum idaresi tarafından, Kurumda 1 tane ikinci müdür, 1 tane öğretmen, 1 tane sağlık memuru, 2 tane teknisyen, 1 tane şoför ve 74 tane infaz ve koruma memuru eksiği bulunduğu ifade edilmiş, Heyetimiz tarafından gerçekleştirilen ziyarette bu husus idareciler ve personel tarafından sıkça vurgulanmış, nitekim kurumdaki özgürlüğünden mahrum bırakılan mevcudunun yüksekliği karşısında bu sorunun ciddiyeti kolaylıkla anlaşılmaktadır.

51. Kurumda işkence veya kötü muamele iddiasıyla yargılanan personel bulunmadığı bildirilmiş, son 1 yıl içerisinde hakkında idari nedenlerle disiplin cezası verilen 6 personel olduğu ifade edilmiştir. ³
52. Kurumda ziyaret tarihi itibariyle İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı tarafından tek kişilik odada kalmasına karar verilen özgürlüğünden mahrum bırakılan bulunmadığı, ancak çocuklar arasında yaşanan kavga, bulaşıcı hastalık (uyuz vb.) gibi sebeplerle alıkonuların geçici olarak müşahede odalarında gözlem altına alındıkları bilgisi edinilmiştir.
53. Kurum bünyesinde İş Yurdu Müdürlüğü mevcut olup, iş yurtlarında çalışan herhangi bir özgürlüğünden mahrum bırakılan bulunmamaktadır.
54. Yalnızca özgürlüğünden mahrum bırakılanlar değil, personelin psikolojisinin de korunması doğrultusunda Kurumdaki psiko-sosyal servis tarafından ceza infaz kurumu çalışanları ile saat 16:00-17:15 arası görüşmeler yapıldığı teyit edilmiş olup bu husus oldukça olumlu ve örnek bir uygulama olarak değerlendirilmiştir.
55. Personele ilişkin olarak özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla gerçekleştirilen görüşmelerde hiçbir şikayet veya iddiada bulunulmamış bilakis kendilerine abi gözüyle baktıkları, personelin özverili bir biçimde çalıştıkları aktarılmış, heyetimizce de personel ve özgürlüğünden mahrum bırakılanlar arasındaki ilişki son derece olumlu karşılanmıştır.

C.4.DIŞ DÜNYA İLE İLETİŞİM, AKTİVİTELER VE ZİYARET VE AİLELERLE ETKİLEŞİME İLİŞKİN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

56. Kuruma gelen özgürlüğünden mahrum bırakılanların eğitim-öğretim durumlarının öncelikle Kuruma girişlerinde verdikleri beyanlarına göre tespit edildiği belirtilmiştir.
57. Eğitim Servisi ve Kurum idaresi tarafından bildirilen ana çalışmalar şunlardır:
- I. ve II. Kademe Okuma-Yazma Kursları
 - Açık Öğretim Ortaokulu Kayıt ve Sınav İşlemleri
 - Açık Öğretim Lisesi Kayıt ve Sınav İşlemleri

³ Personelin disiplin suç ve cezaları ise şu şekilde belirtilmiştir:

- İcra nedeniyle - Aylıktan kesme
- İcra nedeniyle - Uyarma
- Verilen emirlerin tam ve zamanında yapılmasında kusurlu davranmak nedeniyle - Kınama
- İcra nedeniyle - Kınama
- Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak (Amire saygısızlık) nedeniyle - Uyarma
- Verilen emir ve görevlerin yapılmasına kayıtsızlık göstermek nedeniyle - Uyarma

- d. Yüksek Öğretim Kurumlarına Başvuru ve Sınav İşlemleri
- e. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri
- f. Kütüphane Çalışmaları
- g. İş, Meslek ve Hobi Kursları
- h. Sosyal ve Kültürel Faaliyetler
 - Konferanslar
 - Sportif Faaliyetler
 - Tiyatro Çalışmaları
 - Konser ve Müzik Çalışmaları
 - Diğer Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerimiz
- i. Örgün Eğitim Çalışmaları

58. Kurumda akademik eğitim faaliyetleri olarak;

- a) Okuma Yazma 1. Kademe Kursu
- b) Okuma Yazma 2. Kademe Kursu
- c) Açık Öğretim Ortaokulu
- d) Açık Öğretim Lisesi
- e) Açık Öğretim Fakültesi

Yeni kayıt ve kayıt yenileme işlemleri yapıldığı, ayrıca ÖSYM sınav takvimine göre de (YKS, DGS vb) çocuk ve gençlerin kayıt ve sınav işlemleri yürütüldüğü ifade edilmiştir.

Ziyaret tarihi itibariyle kurumda öğrenimine devam eden özgürlüğünden mahrum bırakılan sayısı;

1- Okuma Yazma 1. Kademe Kursuna devam eden sayısı: 1

2- Okuma Yazma 2. Kademe Kursuna devam eden sayısı: 8

3- Açık Öğretim Ortaokulu devam eden sayısı: 45

4- Açık Öğretim Lisesi devam eden sayısı : 104

5- Açık Öğretim Fakültesi devam eden sayısı: 1

6- Örgün Eğitime devam ederken özgürlüğünden mahrum bırakılan öğrenci sayısı: 19

Toplam: 191

Eğitim düzeylerine göre Kurumda bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılan sayısı;

1- Okuma yazma bilmeyen: 25 (10 kişi yabancı uyruklu, 14 kişi kursa devam etmekte)

2- Okuryazar olup bir okul bitirmeyen:16 (8 kişi kursa devam etmekte diğeri yeni kurs kaydı)

3- İlkokul mezunu: 113 (45 kişi AÖÖ öğrencisi)

4- Ortaokul mezunu: 183 (104 kişi AÖL öğrencisi)

5- Lise mezunu: 3 (1 kişi AÖF öğrencisi, 2 kişi YKS'ye girecek)

59. Yukarıda zikredilen kurslar ve çalışmalarından özellikle hobi bahçesi özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuk ve gençlerce oldukça olumlu değerlendirilmektedir. Yapılan birebir görüşmelerde özgürlüğünden mahrum bırakılanlar bahçe ile uğraşmanın kendilerini dinlendirdiğini, bu vesileyle enerjilerini atabildiklerini, bahçeyle ve bahçeye ekilenlerle uğraşmanın kendilerini mutlu ettiğini dile getirmiş, bahçeden faydalanma saatlerinin artırılmasını talep etmişlerdir. Heyet üyelerince de bahçenin oldukça bakımlı olduğu ve özgürlüğünden mahrum bırakılanların bahçeyle uğraştıkları sırada keyif aldıkları gözlemlenmiştir. Söz konusu uğraş heyetimiz tarafından örnek ve takdire layık bir çalışma olarak değerlendirilmiştir.

60. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla yapılan görüşmelerde, Kurumda barındırılan tüm özgürlüğünden mahrum bırakılanların yukarıda belirtilen faaliyetlerden ilgi alanlarına uygun olanlarından faydalandırıldığı ifade edilmiştir. Ancak, okuma yazma bilmediğini ifade eden bir özgürlüğünden mahrum bırakılan, henüz temel eğitim kursu olan okuma yazma kursuna başlatılmadığını belirtmiştir. İdare ile yapılan görüşmelerde temel eğitim sınıflarının 14 kişiden oluştuğu, bu sayı tamamlanmadan sınıf çalışmalarının başlatılmadığı belirtilmiştir. Ayrıca, açık öğretime devam eden özgürlüğünden mahrum bırakılanların, ders kitaplarına erişiminin sağlandığı, sınavların ilgili gözetmenler eşliğinde Ceza İnfaz Kurumunda gerçekleştirildiği eğitim servisi ve özgürlüğünden mahrum bırakılanlarca aktarılmıştır.

61. 18-21 yaş arasındaki genç özgürlüğünden mahrum bırakılanların terzilik kursunda çalışarak günde 20,00 TL ücret kazanma imkânlarının bulunduğu bilgisi verilmiştir. Özgürlüğünden mahrum bırakılan bazı genç ve çocuklar da arkadaşlarının bu imkândan yararlandığı bilgisini vermiştir.

62. Suça sürüklenen çocukların sosyal ve kültürel gelişimlerini sağlamak, toplumsal görgülerini artırmak ve onları suça yöneltecek davranışların yerine yeni kabul edilebilir davranışlar kazandırmak amacıyla aşağıdaki maddelerde sıralanan etkinliklerin yapıldığı bilgisi edinilmiş ve yapılan incelemede çeşitli faaliyetlerin gerçekleştirildiği görülmüş, özgürlüğünden mahrum bırakılanlar tarafından da bu etkinliklerin olumlu algılandığı gözlemlenmiştir.

1- Konferanslar

- a. Dini ve Ahlaki gelişim konferansları
- b. Atatürk İlke ve İnkılapları Tarihi Konferansları
- c. Değerler Eğitimi Konferansları (Çalışkanlık)
- d. Kişisel Gelişim Konferansları
- e. Sağlık ve Hijyen Eğitimleri
- f. Belirli Gün ve Haftalar (Kandil programları, 19 Mayıs, 23 Nisan ve diğer özel günlere dair programlar)

2- Sportif faaliyetler

- a. Spor Turnuvaları (Futbol, Futsal, Voleybol, Satranç)
- b. Fitness
- c. Serbest Etkinlikler (Halı Saha, Kapalı Saha)

3- Tiyatro çalışmaları

- a. Tiyatro Kursu Öğrencilerinin Sergilediği Oyunlar
- b. Kurum dışından gelen tiyatro ekiplerinin gösterileri

4- Konser ve müzik çalışmaları

- a. Bağlama Kursu
- b. Darbuka Kursu
- c. Gitar Kursu
- d. Öğrenci ve öğretmenlerin hazırladığı kurs sonu etkinlikleri
- e. Yerel ve Popüler sanatçı konserleri
- f. Kuran Kursu
- g. Akvaryum balık yetiştiriciliği kursu
- h. Konfeksiyon kursu
- ı. Seramik kursu
- j. Bilgisayar kursu

5- Tören ve Anma Günleri

63. Yapılan görüşmelerde, yukarıda yer alan etkinliklerden özgürlüğünden mahrum bırakılanların ilgi alanlarına uygun olanlardan yararlanabildikleri gözlemlenmiştir. Yalnızca, bazı özgürlüğünden mahrum bırakılanlar fitness salonunun bir süredir kapalı olduğunu belirtmişlerdir. İdare ise salonun sürekli açık olduğunu, her üitedeki mahpusun sırayla bu imkândan yararlanabildiğini ifade etmiştir.
64. Kurumda özgürlüğünden mahrum bırakılan çocukların mevzuatın öngördüğü şekilde ayda bir defa açık görüş ve 3 defa kapalı görüş hakkından yararlanmakta olduğu, bununla birlikte bayramlarda Bakanlık izniyle açık görüş yapılabildiği, ayrıca çocuklara ödül

- olarak açık görüş uzatma, telefonla görüşme ve aile görüşü ödülü verildiği, ifade edilmiştir. Söz konusu husus özgürlüğünden mahrum bırakılanlarca da teyit edilmiştir.
65. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların telefon ile görüşmelerinin ise haftada bir kez ve 10 dakika olacak şekilde sağlandığı, birinci derece akrabalar ile görüşülebildikleri, ailelerin telefon numarasını teyit etmek üzere abonelik sözleşmesi ve talep formu ile Kuruma müracaat etmeleri gerektiği yönündeki usul ifade edilmiş, ödüllendirme yöntemi ile görüşme sürelerinin uzatılabildiği belirtilmiştir. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlar da aileleri ile görüşmeleri hususunda herhangi bir sıkıntı yaşamadıklarını, ancak ailesi uzakta olan bazı çocukların ailelerinin her zaman ziyarete gelme imkanı bulamadıklarını ifade etmişlerdir.
66. Özgürlüğünden mahrum bırakılan çocukların akran şiddeti ve akran baskısı görmemeleri için kameralarla merkez kontrol birimi tarafından bulunmuş oldukları ortak yaşam alanları ve kurumun diğer alanları izlenmektedir. Ayrıca çocuklara akran şiddeti ve zorbalığı konusunda psiko-sosyal birim tarafından eğitimler verildiği ve zorbalık yönündeki davranışlarının düzeltilmeye çalışıldığı aktarılmıştır. Bir yandan da çocuklara yoğun bir şekilde kültürel ve sosyal faaliyetler yaptırılarak söz konusu davranışlardan arındırılması ve davranışlarının olumlu ve doğru yönde değişimlerinin sağlanmaya çalışıldığı yönünde bilgi verilmiştir. Konuya ilişkin olarak eğitim görsel ve materyalleri gösterilmiştir.
67. Kurumda çocuklara yönelik yapılan rehabilite edici hizmetler; psiko-sosyal servis tarafından bireysel görüşme, sigara alkol madde bağımlılığı, öfke kontrolü, buradayım güvenli davranış, kişisel gelişim vb. grup çalışmaları, aile görüşmeleri, kurum dışı alınan destekler ve eğitim birimi ile birlikte sanatsal, sportif ve mesleki kurslar olarak aktarılmıştır. Ayrıca sağlık birimi tarafından çocukların psikiyatrik muayenelerinin takipleri ve tedavileri yapılmakta olup sağlık servisinde konuya ilişkin takip defterlerinin tutulduğu görülmüştür.
68. Kurumda bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuklarla yapılan görüşmelerde şikâyet, istek ve ihtiyaçlarını (doktor, kantin, hukuki yardım, berber ve herhangi bir şikâyetini) dilekçe yazarak Kuruma bildirdikleri, bu dilekçelerin Kurum Müdürü veya görevlendirdiği 2 nci müdür tarafından birebir görüşme ile değerlendirildiği belirtilmiş, Kurum idaresi tarafından ise aynı gün içerisinde dilekçelere cevap verilerek ilgili yerlere sevk edildiği ve işlemlerin tamamlandığı ifade edilmiştir.

69. Kurumda idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen 22 adet uydu kanalı, 1 adet Digitürk kanalı, 1 adet de Kurum sinema kanalı (kurum etkinliklerinin gösterildiği ayrıca yerli yabancı filmlerin gösterildiği kanal) ile birlikte toplam 24 kanal bulunmaktadır.
70. Sinema kanalında her gün düzenli olarak film izletildiği, her mahpusun Kurum sinema salonunda en az haftada bir kez olmak film izletilmesine imkân sağlandığı bilgisi yapılan görüşmelerde teyit edilmiştir.
71. Kurumda bugüne dek isyan vakası yaşanmamakla birlikte 4 özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuğun farklı zamanlarda görevli infaz ve koruma memuru nezaretinde İstanbul Çocuk Eğitim Evi Müdürlüğüne nakil esnasında firar ettiği bilgisi verilmiştir.
72. Kurumda ibadethane köşesi bulunmakta ve ihtiyaca göre fazladan seccade, tesbih veya rahle bulunduğu görülmüş, talep halinde bunların talep edenlere verildiği ifade edilmiştir. Kurumda ayrıca 2 tane vaiz bulunmakta olup heyetin Kurumu ziyareti sırasında vaizlerden biri ile görüşülmüş, verilen hizmetler hakkında kısaca bilgi alınmıştır.
73. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların, günlük tutmaları, idareye şikâyet dilekçesi yazmaları ve dış dünyayla iletişimlerine yönelik mektup yazmaları için Adalet Bakanlığı ve UNICEF tarafından “Çalışma Defterim” adında hacimli bir defter oluşturulmuş ve ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuklara en az 1 tane dağıtıldığı bilgisi Kurum İdaresince aktarılmıştır. Söz konusu defterde mektup, dilekçe ve günlük formatında boş sayfalar bulunmakta olup defter çocukların yazıyla kendilerini ifade etme ve dış dünyayla iletişimlerinde kolaylık sağlanması adına oldukça olumlu ve önemlidir. Nitekim özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuk ve gençlerle yapılan görüşmelerde çocukların ailelerine mektup ya da kuruma dilekçe yazarken bu defteri kullandıkları, maddi imkanı olmayan çocuklar için çok güzel bir imkan olduğu, buna ek olarak bazı çocukların hikaye ve şiir yazma hevesini artırdığı yönünde bilgi ve aktarımlar olmuştur.
74. Ayrıca, Adalet Bakanlığı ile PTT arasında imzalanan protokol uyarınca özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuk ve gençlerden mektup gönderimi nedeniyle herhangi bir ücret talep edilmemektedir ki bu da oldukça faydalı ve önemli bir çalışmadır.
75. Kürtçe ve Arapça dillerindeki mektupların kontrol edilmesi ve sakıncalı olup olmadığının tespiti Kürtçe ve Arapça bilen personel aracılığıyla yapılmaktadır.

C. TAVSİYELER

D.1. CEZA İNFAZ KURUMUNA YÖNELİK TAVSİYELER

76. Mahpusların İslahı İçin Asgari Standart Kuralların (Nelson Mandela Kuralları) 104 üncü (Eski 77) maddesine göre; “okur-yazar olmayan mahpuslar ile genç mahpusların eğitimi zorunludur ve idare tarafından bu kişilerin eğitimine özel bir dikkat gösterilir.” Ayrıca, Çocuk Adaletinin İcrasına Dair BM Minimum Standart Kuralları (Pekin Kuralları) 2.1’e göre; “minimum standart kurallar çocuk suçlulara, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi ve diğer düşünce, milli veya sosyal köken, mülkiyet, doğum ve diğer statüler bakımından hiçbir ayırım gözetilmeksizin tarafsızca uygulanır.” Cezaevi yönetimi tarafından temin edilen bilgilere göre, Kurumda okuma-yazma bilmeyen 25 özgürlüğünden mahrum bırakılan olduğu, bunlardan 10 unun yabancı uyruklu olduğu ve bu sebeple hâlihazırda 14 kişinin kursa devam ettiği belirtilmiştir. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla yapılan birebir görüşmelerde okuma yazma bilmeyen bir Roman çocuğun I. Düzey Okuma Yazma kursuna dâhil edilmediği tespit edilmiştir. Çocukların temel düzeyde eğitim almalarına olanak sağlayan bu kurslar olumlu gelişmeler olarak değerlendirilmekle birlikte, tüm çocukların bu kurslardan eşit bir şekilde yararlanabilmeleri hususunun da çocuk özgürlüğünden mahrum bırakılanlara yönelik ceza infaz kurumu uygulamalarında gözetilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.
77. Yapılan ziyarette, Kurumda küçük bir fitness salonunun bulunduğu gözlemlenmiştir. İdare tarafından salonun aktif bir şekilde kullanıldığı ifade edilmiş olsa da bazı özgürlüğünden mahrum bırakılanlar birkaç aydır fitness salonundan yararlandırılmadıklarını belirtmişlerdir. Birinci tavsiye bağlamında ele alınan uluslararası standartlar gözetilerek özgürlüğünden mahrum bırakılanların ceza infaz kurumunda sağlanan imkânlardan eşit bir biçimde yararlanmalarına dikkat edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.
78. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 22 nci maddesine göre; *“Hükümlülere, kuruma alındıklarında uygulanacak iyileştirme çalışmaları, disiplin suçları ve cezaları, bilgi edinme ve şikâyet yolları, hak ve sorumlulukları gibi konular ile kurumdaki yaşam biçimine uyum sağlamaları için gereken bilgiler, kurum yöneticileri tarafından sözlü olarak anlatılır ve yazılı olarak tebliğ olunur. İnfaz sonrası koruma ve yardım konusunda ayrıca bilgi verilir. Türkçe bilmeyen yabancı uyruklu hükümlülere kendi dilinde, mümkün olmadığında İngilizce, Fransızca veya Almanca olarak bildirilir.”* İdare ile yapılan görüşmelerde Kurumda toplam 11 yabancı özgürlüğünden

mahrum bırakılanın barındırıldığı belirtilmiş; fakat Kurumda herhangi bir tercüman bulunmadığı gözlemlenmiştir. Yabancılara yönelik bilgilendirme ve iyileştirme çalışmalarının sağlıklı bir biçimde yürütülmesi için tercüman istihdam edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

79. İdare tarafından, günlük olarak yeterli miktarda sıcak suyun sağlandığı belirtilmiş olsa da özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla yapılan görüşmelerde bazı koğuşlarda sıcak suya erişim konusunda bazı sıkıntılar yaşandığı ifade edilmiştir. Sıcak su imkânından eşit bir biçimde yararlanılması konusunda hassasiyet gösterilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.
80. Kurumdaki ünitelerde özgürlüğünden mahrum bırakılan çocukların bıçak bulunduramadıkları, sebze ve meyveleri bir kaşık aracılığıyla kestikleri görülmüş olup Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmeliğin “Yeme ve içmede kullanılan araç ve gereçler” başlıklı 6 ncı maddesinde; *“Koğuş, oda ve eklentilerinde, her hükümlü için kantinden temin edilmek şartıyla bir adet uç kısmı sivri olmayan on santimetre uzunluğunda bıçak, plastik veya yumuşak metalden imal edilmiş çatal, yemek ve çay kaşığı, 0.50 mm. kalınlığında iki adet metal yemek tabağı ve ikişer adet cam su bardağı ile çay bardağı ve tabağı bulundurulabilir.”* ibaresi yer almaktadır. Dolayısıyla çocukların kendilerine ve çevrelerine zarar vermeyecek ve mezkûr hükme uygun olmak şartıyla bıçak bulundurmalarının uygun olduğu değerlendirilmektedir.
81. Aileyle görüşme odası ve koğuşlardaki hijyen şartlarının iyileştirilmesini sağlamak amacıyla bir personelin, özgürlüğünden mahrum bırakılanların yaptıkları temizliğin yeterliliğini ve denetimini sağlamak üzere görevlendirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.
82. Yapılan incelemelerde, müşahede odasında tuvalet imkânının bulunmadığı gözlemlenmiştir. Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi 2 Nolu genel raporunda hücrelerde (tercihen ayrı bir tuvalet bölmesinde) tuvalet olması ya da tuvaleti kullanması gereken mahpusların günün her saatinde (gece dâhil) gecikme olmadan hücrelerinden çıkabilmesi sağlanması gerektiğini belirtmektedir. Bu doğrultuda, müşahede odasında tutulan kişinin mahremiyetini koruyacak ayrı bir bölme şeklinde tuvaletin inşa edilmesi ya da böyle bir imkân bulunmuyorsa günün her saatinde gecikme olmadan hücrelerden çıkıp tuvalete erişim imkânının sağlanması gerektiği değerlendirilmektedir. Müşahede odasında kamera bulunmaması ise işkence ve kötü muamele iddiaları karşısında yaşanacak ispat sorununun aşılması için oldukça önemlidir. Bu sebeple, müşahede

odasında tuvalet ve lavabo bulunması ancak kameranın bu alanı görmemesi gerekmekte, odanın bu tavsiyelere uygun biçimde yeniden tasarlanmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

83. Yapılan görüşmelerde özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, çamaşırhane ortamında haftada bir kez çamaşırlarının yıkanabildiğini, fakat genellikle bu yöntemi tercih etmeyip çamaşırlarını kendi imkânlarıyla odalarındaki lavaboda elde yıkadıklarını belirtmişlerdir. Bunun sebebi olarak toplu yıkanan çamaşırların karışması, kaybolması ya da eskisinden daha kirli bir biçimde geri dönmesi olarak ifade edilmiştir. Ayrıca, ziyaret edilen 12 kişilik bir üniteye sadece 1 adet çamaşır kurutucu askısının bulunduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, çamaşır makinelerinin daha etkili bir biçimde kullanılması, mahpusların eşyalarının gerekirse ayrı filelere konularak yıkanması, çamaşır kurutma askılarının üniteye tutulan kişilerin sayılarına uygun bir biçimde tahsis edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir

D.2. ADALET BAKANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER

84. Raporda sıklıkla belirtildiği üzere, Kurum gerek uygulamaları, gerek fiziksel şartları gerekse personel ve özgürlüğünden mahrum bırakılanlar arasındaki ilişkiler konusunda örnek bir kurum olarak değerlendirilmektedir. Hobi bahçesi, atölyeler, sosyal etkinlikler, eğitim imkânları açısından diğer çocuk ve gençlik ceza infaz kurumlarına örnek olabilecek niteliktedir. Kurum bünyesinde gerçekleştirilen olumlu uygulamaların tüm çocuk ve gençlik ceza infaz kurumlarına rehber olacak şekilde yaygınlaştırılmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.
85. Ceza İnfaz Kurumu yönetimiyle yapılan görüşmelerde, mahpusların en çok 1 ile 1 buçuk yıl arasında ilgili kurumda barındırılabilirdiği, hükümlü statüsüne geçen çocukların en kısa sürede Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 15 inci maddesi kapsamında kurulan çocuk eğitim evlerine gönderildiği ifade edilmiştir (Çocuk eğitim evleri, çocuk hükümlüler hakkında verilen cezaların, hükümlülerin eğitilmeleri, meslek edinmeleri ve yeniden toplumla bütünleştirilmeleri amaçları güdülerek yerine getirildiği tesislerdir. Bu kurumlarda firara karşı engel bulundurulmaz; kurum güvenliği iç güvenlik görevlilerinin gözetim ve sorumluluğunda sağlanır). Çocuk eğitim evlerinin sayısı sınırlı olduğundan çocuk hükümlülerin İstanbul ve Ankara illerine nakledildiği, bunun da pek çok sorunu beraberinde getirdiği ifade edilmiştir. Çocuk hükümlülerin, söz konusu

eğitim evlerinde İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki imkânlarla sahip olmadıklarından ve farklı bölgelerden gelen hükümlülerle kültür çatışması yaşadıklarından sıklıkla firara yöneldikleri ifade edilmiş, paylaşılan istatistiklerde de bunun doğrulandığı görülmüştür. Bu durumun adeta kısır bir döngüye sebep olduğu anlaşılmiş olup çocuk eğitim evlerinin yeterli sayıda olacak şekilde yaygınlaştırılması, imkânlarının iyileştirilerek çocuk ve gençlik kapalı ceza infaz kurumlarında sunulan imkânlarla eşdeğer nitelikte olması gerektiği değerlendirilmektedir.

86. Kurum ziyaretinde gerek idareciler ve personel ile gerekse özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla gerçekleştirilen görüşmelerde tutuklu kalıp tahliye edilen yahut da cezası infaz edilip salıverilen çocukların önemli bir çoğunluğunun belirli bir süre sonunda tekrar suç işleyerek ceza infaz kurumuna geldikleri anlaşılmıştır. Bu sonucu doğuran en önemli faktörlerin çocuğun parçalanmış yahut suç profili yüksek bir aileye sahip olması, yaşadığı mahalle vb. ortamların çocuğu suça sürüklediği, çocuğun kendisi ve ailesinin eğitim seviyesinin düşük olması başta olmak üzere içinde yaşadığı aile, toplum, eğitim gibi unsurların bulunduğu görülmüştür. Bu sebeple çocukların suça sürüklenmesinin önlenmesi adına İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu yönetimi tarafından da önerilen Adalet Bakanlığı, Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı başta olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşların çocuğun üstün yararını ve sağlıklı gelişimini gözeterek çocuğu gözlemlemesi, ruhsal ve bedensel gelişimini takip etmesi, destek vermesi, infazı gerçekleştikten sonra topluma kazandırılması ve yeniden suça sürüklenmesini önleyecek bütüncül bir politikanın elzem olduğu anlaşılmıştır. Böylesi bir politikanın geliştirilebilmesi adına BM Çocuk Hakları Sözleşmesinin 3 üncü ve 4 üncü maddeleri doğrultusunda Adalet Bakanlığı ile ilgili diğer kurum ve kuruluşların görüş alışverişinde ve çalışmalarda bulunmasının gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

87. İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda yükseköğretime devam eden özgürlüğünden mahrum bırakılanlar bulunduğu görülmekle birlikte bu kişilerin maddi yetersizlikler dolayısıyla kayıt ücretlerini yatıramadıkları aktarılmıştır. BM Çocuk Hakları Sözleşmesinin 28 inci maddesi gereğince tüm çocuklara eğitimde fırsat eşitliği tanınmalı ve uygun bütün araçlar kullanılarak çocuklar yükseköğretime teşvik edilmelidir. Çocukların suça sürüklenmelerinin önüne geçilmesi için en önemli faktörlerden biri şüphesiz eğitim olup özgürlüğünden mahrum bırakılan çocuklarla yapılan görüşmelerde sabıkaları ve eğitimlerinin yarım kalmasının kendilerini büyük bir

umutsuzluğa iteceği ifade edilmiştir. Bu sorunların özölmesi konusunda gerekli adımların atılması gerektiği değerlendirilmektedir.

88. Ceza infaz kurumu personeli sayısının yetersiz olduğu yönünde aktarılan bilgi ve bazı etkinliklerin yeterli personel olmaması dolayısıyla aksayabildiği gerçeği karşısında İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki başta eğitim ve sosyal hizmet çalışanları olmak üzere personel sayısının artırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Göllden DEMİREL KAYMAZ

Hakim

Ertuğrul YAZAR

Uzman Yardımcısı

Ezgi KAŞKAVAL OKYAY

Uzman Yardımcısı

Özlem DEMİR YAZAR

Uzman Yardımcısı